

«БИТВА ЗА КУЯЛЬНИК»:
Хроніка п'ятирічної боротьби
за збереження Куяльницького лиману (2007 – 2011 рр.)

До уваги читачів представлені документи, що ілюструють боротьбу за збереження екологічної системи Куяльницького лиману. Лиман є пам'яткою не лише Степової природи Південної України, але й історико-культурним місцем, поблизу якого збереглося чимало пам'яток, пов'язаних, у тому числі з історією українського козацтва XVIII ст.

Ключові слова: Куяльницький лиман, Чорноморське Гайдамацьке З'єднання, екологічна ситуація.

Ковиловий степ тягнеться навкруги. Його видно на всі чотири сторони світу і здається, що іншого світу, окрім цього оповитого магічними травами степу немає зовсім. Поглянь на всі сторони – і побачиш, що навколо тебе одноманітна рівнина, немов той безмежний космос. Лиш на південь цей степовий світ переходить у світ морський – там починається Гостинне море. А посеред цього чарівного безконечного краю біліє своїми соляними берегами неповторне озеро Куяльник, минуле якого сповнене героїчних епосів та романтичних історій. Сьогодні його опинилось під загрозою – і ось в новітні часи довкола лиману-озера розпочалась нова битва...

Екологічна ситуація навколо лиману у середині 2000-х рр. вийшла з під контроль держави. Грабіжницьке використання земельних, водних та інших місцевих ресурсів, зменшення дзеркала лиману свідчили про те, що доля Куяльника невтішна. На суходолі опинились залишки соляних промислів, північна частина лиману висохла майже повністю. Окрім зменшення стоку дощових вод через інтенсивне виорювання навколишніх земель одним із чинників екологічної катастрофи став неконтрольований видобуток піску. Протягом 2007-2011 рр. козаками Чорноморського Гайдамацького З'єднання та активістами громадського природоохоронного руху було розкрито "піщані афери" ділків з Іванівського району. Без будь-яких документів вони організували промисловий видобуток піску у верхів'ях лиману – відкриті кар'єри стали величезними водоймищами, які "вкрали" воду у лиману. Крім того, злочинці перекрили доступ до лиману його притоки – річки Великий Куяльник.

Хроніку цієї новітньої трирічної битви одеської громадськості за Куяльник пропонуємо вашій увазі нижче. Джерелами для створення цієї хронологічної збірки стали інформаційні повідомлення на інтернет-сайтах Одеси та Одещини, зокрема – Чорноморського гайдамацького з'єднання (<http://gaidamaky.pp.net.ua/>). Захоплюючий, мало не детективний сюжет розгортається на сторінках цих документів з перших вуст учасників та свідків боротьби. (Див. фото с.100-101).

Історичним можна вважати звернення козаків Чорноморського Гайдамацького З'єднання до начальника Державної екологічної інспекції в Одеській області від 21 травня 2007 р. – саме з нього

розпочались громадські заходи, які стали результатом створення програми “Про заходи щодо збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману” (передбачає створення національного природного парку “Куяльницький”, розробку науково-обґрунтованих заходів з регулювання стоку річки Великий Куяльник, розчищення її русла). Громадськість міста та області, державні установи, що відповідають за охорону навколишнього середовища об’єднали свої зусилля в боротьбі зі спритними “підприємцями” з Іванівського району.

Особливо високої температури ця боротьба сягнула в першій половині 2009 р., коли доходило до самочинних дій з боку районних “ділків”, і результатом цього стало проведення у серпні у верхів’ях лиману молодіжного фестивалю “Сіль землі”. Демонстрація такого потужного громадського потенціалу значно пом’якшила подальші дії правопорушників – адже серед організаторів фестивалю було більше десяти організацій (ГО “Тельміра”, “Сам себе ART”, “Молода Просвіта”, “Молодий Рух”, Молодіжна організація УНП, “Мама-86”, Молодіжна організація “Юність”, Молодіжна організація Всеукраїнської партії народної довіри, Одеське обласне відділення Національної спілки письменників України, Одеська обласна організація Національної спілки художників України, Чорноморське Гайдамацьке З’єднання, Молодіжна організація “Колокол”, молодіжний мер Одеси В. Друмов, Благодійний фонд “Співвітчизник”, Благодійний фонд А.Азарова, Благодійний фонд Місцевої ініціативи). Саме в гарячому 2009 р. найактивніші захисники Куяльника – козаки з Чорноморського Гайдамацького З’єднання – вступили в конфлікт із районною владою та навіть профільним управлінням з охорони навколишнього середовища. На думку козаків потурання бракон’єрам, які знищували лиман, здійснювалося не без корупційних схем, натомість гайдамаки впевнено продовжували викривати всі кричущі порушення.

У 2010 р. події навколо Куяльника нагадують скоріше період хиткого перемир’я, успішні громадські заходи минулого року додаються проведенням Всеукраїнського фестивалю “Арт-поле” на Куяльнику. Проблему збереження водойми піднято вже на загальнонаціональний рівень.

Вже в 2011 р. розпочались заходи по створенню НАЦІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ “КУЯЛЬНИЦЬКИЙ” (їх виконують фахівці Державного управління з охорони навколишнього природного середовища в Одеській області та одеські вчені), розпочались громадські слухання у прилиманських населених пунктах з приводу створення ландшафтного парку тощо. Цікаво, що на останньому етапі до громадських організацій та активістів приєднуються (або, як зазначено в одному з матеріалів, “примазуються”) політичні діячі – безумовно, вважаючи саму боротьбу завершеною та не потребуючою вкладення ресурсів, натомість ще й такою, розголос про яку підвищить рейтинг політичної сили. Впевнений, що такі дії не прикрашають таку політичну силу, а виставляють її ідейним та навіть фінансовим банкрутом.

Відзначимо, що до цієї перемоги доклали чи не найбільших зусиль, винесли так би мовити на своїх козацьких плечах, члени Чорноморського Гайдамацького З'єднання – отаман Сергій Гуцалюк, а також старшини та козаки Олексій Токмаков, Вадим Кіров, Володимир Мусяк, Віктор Камінський, Олександр Ковбасюк та інші. Вони з честю та славою продовжують нести споконвічну козацьку службу, стоячи на сторожі суспільних інтересів. Ще у XVIII ст. предки сучасних козаків дбайливо охороняли екологічну рівновагу в регіоні – забороняли вирубку лісів, обмежували видобуток солі тощо.

Приклад “Битви за Куяльник”, ініційованої і проведеної громадськістю міста та області, примушує впевнено заявити – механізми громадянського суспільства в нашій країні хоч і невпевнено, але пробивають собі шлях. Солідарність у підставових питаннях – захисті довколишнього середовища, освіти, культури, історичної спадщини, основ правової культури та економічної діяльності – безумовно матиме результатом ще не одну таку успішну “битву” суспільства за свої права.

Документи

Документ № 1. Лист начальнику Державної Екологічної інспекції в Одеській області Сушкову В.М. 21 травня 2007 р. №09/07

*Начальнику
Державної Екологічної Інспекції
в Одеській області
Сушкову В.М.*

На початку травня 2007 року козаками нашого з'єднання та егерями УТМР було проведено декілька рейдів у верхів'ях Куяльницького лиману, в рамках акції “Тиша в угіддях”. (Комінтернівський та Іванівський р-н.) Під час цих рейдів між с. Северинівка Іванівського та с. Нова Кубанка Комінтернівського р-нів було виявлено незаконний напівпромисловий піщаний кар'єр, якого ще взимку 2006 – 2007 рр. не існувало. Зі слів місцевих мешканців кар'єр працює періодично, назвати прізвища керівників незаконного кар'єру люди бояться, хоча всі обурені, бо кар'єром вже знищено ділянку лісу та частину прибережних схилів Куяльницького лиману. На кар'єрі працює 1-2 ковшових бульдозера та приїздять великі вантажні автомобілі. Під час проведення рейдів кар'єр не працював.

Зі свого боку ЧГЗ УК готове допомогти Інспекції у виявленні осіб причетних до незаконного видобутку піску та знищення природного надбання українського народу на вищезазначеній території. Також доводжу до вашого відома, що козаками нашого товариства у 2001- 2002 роках була надана допомога державним інспекторам з охорони довкілля по виявленню та припиненню діяльності такого ж незаконного кар'єру між с. Красносілка та Кубанка Комінтернівського р-ну. Одеської області.

Крайовий отаман, полковник українського козацтва С. Гуцалюк.

Документ № 2. Лист начальнику державної екологічної інспекції в Одеській області Сушкову В.М. 12 червня 2007 р. про незаконно знищену частину унікального степового природного ландшафту

12 червня 2007 р. рейдова група у складі козаків екологічного підрозділу Чорноморського Гайдамацького З'єднання, начальника оперативного відділу державної екологічної інспекції в Одеській області О. Бурлакі і журналістів ТК "СТВ" (Одеса) виявила незаконну розробку піску на території Северинівської сільської ради Іванівського району Одеської області.

Як виявилось, розробку кар'єру проводить підприємець Богатирьов Р.А.

В Северинівській сільській раді – дозвіл на розробку відсутній, зі слів працівників дозвіл на розробку кар'єру надала чи то районна рада, чи то районна адміністрація. Управління екології не узгоджувало роботу кар'єру в цьому місці.

Робітники кар'єру відмовились надавати будь яку інформацію щодо роботи кар'єру. Сам підприємець Богатирьов Р.А. в телефонній розмові також не надав ніякої інформації щодо дозволу на роботу кар'єру, прикривався і лякав державними силовими структурами.

Триває розслідування. Підприємця-порушника запрошено на 13 липня до обласної екологічної інспекції.

Хочемо нагадати, що це друга охорона зона Куяльницького лиману. Окрім того кар'єр спалює частину унікального степового природного ландшафту. Ця територія с 1993 р. зарезервована для створення заказника або ландшафтного парку.

Р.С. Під час спостереження за роботою кар'єру, протягом тільки однієї години, з кар'єру було вивезено 22 вантажівки з піском. Ринок вартість однієї машини піску складає зараз по Одесі від 700 до 1000 гривень. Зі слів місцевих мешканців, розробка кар'єру ведеться з початку весни цього року.

Документ № 3. Витяг з відповіді начальника державної екологічної інспекції в Одеській області Сушкова В.М. розміщений на сайті Чорноморського Гайдамацького З'єднання. 3 липня 2007 р.

ПОМОЖЕТ ЛИ СЛУЖБА БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ В ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ ГОСЭКОИНСПЕКЦИИ?

Поможет ли Служба Безопасности Украины в Одесской области найти и привлечь к ответственности предпринимателя, виновного в незаконной добыче 10 тысяч кубометров песка и разрушении экосистемы склонов Куяльницкого лимана?

Получен официальный ответ от начальника государственной экологической инспекции в Одесской области на обращение гайдамаков Черноморского Гайдамацкого Соединения относительно выявленного экологическим подразделением ЧГС незаконного карьера в верховьях Куяльницкого лимана.

Как сообщается в письме: "...піщаний кар'єр розробляється без оформлення в установленому порядку спеціального дозволу (ліцензії) приватним підприємцем Богатирьовим Р.А. ... встановлено, що в результаті самовільно проведених робіт було забрано 10765,786 кубометрів піску.

На сьогоднішній день на адресу Служби Безпеки України в Одеській області направлено листа щодо надання допомоги в розшуку та притягання винних осіб до відповідальності згідно чинного законодавства".

Підписано письмо начальником госинспекции В.М. Сушковым.

Стоит добавить, что именно на “крышу” СБУ ссылался нерадивый предприниматель, во время написания акта о нарушении природоохранного законодательства...

Пресс-служба Черноморского Гайдамацкого Соединения (дали – ЧГЗ).

Документ № 4. Повідомлення прес-служби ЧГЗ про проведення Міжнародного фестивалю “Куяльник-2008”. 27 серпня 2008 р.

В Одесі розпочався І-ий Міжнародний фестиваль козацької, народної, естрадної пісні та Документ Неального кіно “Куяльник-2008”.

Організатори фестивалю – Міжнародна асоціація „Козацтво”, асоціація працівників культури та мистецтва України і низка інших організацій.

Проходитиме фестиваль на території санаторію Куяльник з 20 по 24 серпня.

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 5. Повідомлення прес-служби ЧГЗ про профілактику бракон’єрства. 27 грудня 2008 р.

ЧОРНОМОРСЬКІ ГАЙДАМАКИ У ПОШУКАХ БРАКОНЬЄРІВ

27 грудня, в суботу зранку, дві рейдових групи екологічного підрозділу Чорноморського Гайдамацького З’єднання на 2-х автомобілях, спільно з егерями УТМР відпрацювали прилеглі до Куяльницького лиману та річки Малий Куяльник території Біляївського та Іванівського районів Одеської області на предмет профілактики бракон’єрства (території навколо сіл Ковалівка, Стара Еметівка, Іллінка, Северінівка та Адамівка).

Під час рейду було проведено профілактичні бесіди з мисливцями та місцевими мешканцями, роздано агітаційну літературу природоохоронного характеру.

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 6. Повідомлення про загрозу екосистемі Куяльницького лиману. 3 січня 2009 р.

КУЯЛЬНИЦЬКИЙ ЛИМАН В СКОРОМ ВРЕМЕНИ МОЖЕТ ВЫСОХНУТЬ!

Куяльницький лиман являється жемчужиной Причерноморья. Это единственный лиман, склоны которого не пострадали во время дачного бума. Здесь нет предприятий. И почти нет населённых пунктов выходящих к склонам лимана. Тем важней сохранить лиман, склоны и речку, впадающую в него.

Однако рейд, проведённый 27 декабря 2008 г. Черноморскими гайдамаками показал, что экосистеме лимана грозят необратимые изменения. Склоны в районе села Севериновка изуродованы незаконными песчаными карьерами, находящимися прямо на склонах, в водоохраной зоне. Малая речка, впадающая в лиман, перекрыта насыпью, по которой ездят самосвалы. Несколькими километрами выше села Адамовка, прямо в русле реки, впадающей в Куяльницький лиман, вырыты громадные котлованы. Все эти "преобразования" смертельно опасны для лимана. Это всё равно, что человеку перекрыть трахею, которой он дышит.

На месте одного из карьеров было людно: работали бульдозеры, самосвалы вывозили песок. Со слов Стёпы Поносяна (данные паспорта), которого застали на месте, техника копает ставок. Кто хозяин всего – неизвестно. Какая-либо Документ Неация на работы – отсутствует. В ходе

разговора С. Поносян признаётся: «Бульдозеры мои, сдал в аренду...».

Красота нетронутых ландшафтов Куяльницкого лимана - одно из немногих богатств, которыми Украина может гордиться. Сохранившаяся у нас дикая природа является объектом зависти многих стран. А мы её бездушно уничтожаем.

Казаки Черноморского Гайдамацкого Соединения обращаются к средствам массовой информации придать широкой огласке данную информацию и привлечь к проблеме уничтожения Куяльницкого лимана внимание контролирующих органов и общественности!

P.S. По данным управления экологии Одесской области эти территории в 1993 году Решением областного Совета зарезервированы под создание природоохранного объекта природозаповедного фонда.

Хорунжий Перуцкий, пресс-служба ЧГЗ.

Документ № 7. Повідомлення про загрозу екосистемі Куяльницького лиману. 9 січня 2009 р.

КУЯЛЬНИЦКИЙ ЛИМАН ПОГИБНЕТ – ВЛАСТИ РАСПИСАЛИСЬ В СВОЕМ БЕССИЛИИ

Власти Одесской области не могут эффективно бороться с незаконной добычей песка в районе Куяльницкого лимана, и водный объект, скорее всего, погибнет.

Такое заявление в интервью “Таймеру” сделал начальник государственной экологической инспекции в Одесской области Олег Вахрушев.

По его словам, во многом бессилие чиновников связано с несовершенством действующего законодательства.

“Мы можем только штрафовать нарушителей – на сумму, которая не превышает 1000 гривен. Это мелочь, и, заплатив штраф, они продолжают рыть карьеры. А чтобы привлечь их к уголовной ответственности, нужно подсчитать убытки, нанесенные недрам и окружающей природной среде. Но методики подсчета нет – ее проект витает в воздухе уже четвертый год. По тем же причинам не может ничего поделаться и милиция”, - сказал О. Вахрушев, добавив, что даже штрафовать недобросовестных землекопателей получается от случая к случаю: чтобы делать это системно, необходимо установить в районе лимана постоянный пост.

На днях общественная организация “Черноморское Гайдамацкое соединение” заявила, что Куяльницкий лиман на грани исчезновения.

В ходе рейда, проведенного 27 декабря, экологи организации установили, что экосистеме лимана грозят необратимые изменения.

“Склоны в районе села Севериновка изуродованы незаконными песчаными карьерами, находящимися прямо на склонах, в водоохраной зоне. Малая речка, впадающая в лиман, перекрыта насыпью, по которой ездят самосвалы. Несколькими километрами выше села Адамовка, прямо в русле реки, впадающей в Куяльницкий лиман, вырыты громадные котлованы. Все эти “преобразования” смертельно опасны для лимана. Это все равно, что человеку перекрыть трахею, которой он дышит”, - утверждают специалисты.

Гайдамацкое соединение обратилось к средствам массовой информации с просьбой привлечь к проблеме уничтожения Куяльницкого лимана внимание контролирующих органов и общественности.

Отметим, что Куяльник - единственный лиман Одесской области, склоны

котрого не пострадали во время дачного бума. Здесь нет предприятий. И почти нет населенных пунктов выходящих к склонам лимана.

По данным управления экологии Одесской области, эти территории в 1993 году решением областного Совета зарезервированы под создание природоохранного объекта природозаповедного фонда.

Джерело: <http://timer.od.ua/oficioz/vesti-s-polej/kuyalnickij-liman-pogibnet--ulasti-raspisyvayutsya-v-svoem-bessilii.html>

Документ № 8. Повідомлення про загрозу екосистемі Куяльницького лиману. 12 січня 2009 р.

УНИКАЛЬНОМУ ПРИРОДНОМУ ОБ'ЄКТУ
В ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ ПЕРЕРЕЗАЛИ ГОРЛО!

Одесский Куяльник доживает последние годы - бизнесмены и чиновники сделали все, чтобы это чудо природы исчезло с лица земли. Перекопанные добытчиками песка надпойменные террасы, насыпная дорога для самосвалов, проложенная, прямо по руслу питающей лиман одноименной реки, браконьеры, - смертельная угроза нависла не только над всемирно известным курортом, но и над уникальным природным объектом. Легендарная рапа и грязь само собой, но здесь чуть ли не единственный в нашей области участок первозданной, целинной степи! Десятки видов растений и животных, в том числе занесенные в Красную книгу - шафран сетчатый, безвременник анкарский, тюльпаны Шренка и Беберштейна, различные ковыли, хорек степной, барсук и другие. Потрясающие виды... История - первые человеческие поселения появились здесь еще в палеолите, потом были скифы и сарматы, печенег, ногайцы, запорожские казаки. В общем, древнее и красивое место, которое упорно пытаются превратить в большую свалку...

Джерело: <http://timer.od.ua/realii/simulyacii/unikalnomu-prirodnomu-obektu-v-odesskoj-oblasti-pererezali-gorlo.html>

Документ № 9. Про створення оперативної групи з припинення знищення Куяльницького лиману. 14 січня 2009 р.

МІНЕКОЛОГІЇ: СТВОРЕНА ОПЕРАТИВНА РОБОЧА ГРУПИ
З МЕТОЮ ПРИПИНЕННЯ НЕЗАКОННИХ ДІЙ ПОРУШНИКІВ
ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА ОДЕЩИНІ

П'ятого січня 2009 р. козаки Чорноморського Гайдамацького З'єднання офіційно звернулися до Голови Одеської обласної ради, начальника Державної екологічної інспекції в Одеській області і природоохоронного прокурора з метою зупинення варварського знищення Куяльницького лиману і унікальних степових ландшафтів навколо нього підприємцями, які ведуть там незаконну господарську діяльність .

14 січня 2009 року на сайті Міністерства охорони навколишнього природного середовища України з'явилася інформація щодо створення оперативної робочої групи з метою припинення незаконних дій порушників природоохоронного законодавства на території Одеської області в районі русла річки Великий Куяльник. По інформації сайту до складу включені представники Державної екологічної інспекції в Одеській області, обласних органів МВС, а також громадської організації "Чорноморське Гайдамацьке З'єднання" (<http://www.menr.gov.ua/cgi-bin/go?node=3735>).

Будемо сподіватися, що вже невдовзі комісія розпочне свою роботу і

з'ясує причини безкарної діяльності брудних підприємців, які, крадучи пісок, незаконно перекопали частину схилів Куяльницького лиману і перекрили русло річки Великий Куяльник, яка наповнює водою Куяльницький лиман. Злодії мають бути покараними, а зруйновані схили Куяльника - рекультивовані.

Козаки Чорноморського Гайдамацького З'єднання, в свою чергу, готові всіляко допомогти діяльності комісії, в тому числі передати всі фото і відео матеріали стосовно кар'єру і людей, які цим займалися.

Хорунжий Перуцький, прес-служба ЧГЗ.

Документ № 10. Про незаконний кар'єр на Куяльнику. 18 лютого 2009 р.

ГАЙДАМАКИ ПІДРАХУВАЛИ ЗБИТКИ ВІД ДІЯЛЬНОСТІ НЕЗАКОННОГО КАР'ЄРУ НА КУЯЛЬНИКУ

Сьогодні, 18 лютого, зранку, рейдова група козаків Чорноморського Гайдамацького З'єднання відвідала схили Куяльницького лиману і русло річки Великий Куяльник поблизу села Северинівка.

Незважаючи на те, що вже декілька тижнів, після останнього гучного візиту сюди чорноморських гайдамаків, не ведеться незаконний видобуток піску з кар'єру, русло річки й досі пересипано вапняком в чотирьох місцях.

Ці незаконні дамби вже як найменш три місяці не дають річці поповнювати Куяльницький лиман. Вода до Куяльницького лиману з річки Великий Куяльник не поступає. Рівень річки помітно піднявся. Частина води Великого Куяльника розлилася по долині.

Нажаль, чомусь державні органи і досі не зреагували на цей волаючий факт порушення природоохоронного законодавства і нічого не зробили, щоб пустити води річки по їх природному шляху у лиман.

На сьогодні громадськими спеціалістами-козаками зроблено розрахунок збитків заподіяних природним ресурсам внаслідок незаконного видобування піску в районі с.Северинівка, Іванівського району, Одеської області. Ця сума складає 6 895 616 грн.

Збитки від дамбування річки мають бути розраховані окремо.

Наразі незрозуміла позиція державних органів, які чомусь самі відмовляються рахувати збитки і наказувати винних. Чи може вони якимось іншим чином вирішили питання?

Хорунжий Перуцький, прес-служба ЧГЗ.

Документ № 11. Про незаконний кар'єр на Куяльнику. 27 лютого 2009 р.

ЧОРНОМОРСЬКІ ГАЙДАМАКИ РАЗОМ З ДЕРЖЕКОІНСПЕКЦІЄЮ ВИРУШИЛИ НА ПОЛЮВАННЯ НА ВЛАСНИКІВ НЕЗАКОННИХ КАР'ЄРІВ

Вже три доби Чорноморські гайдамаки спільно з козаками МА "Козацтво" у складі оперативної групи разом з інспекторами державної екологічної інспекції полюють на власників незаконних кар'єрів в Іванівському районі Одеської області: складають акти і протоколи, заміряють площі кар'єрів, рахують збитки...

Протягом перших днів перевірки виявлено більше десяти незаконних кар'єрів по видобутку піску і каменю та жорстви на території Іванівського району. Основні кар'єри знаходяться між верхів'ям Куяльницького лиману і райцентром Іванівка.

Основна мета роботи комісії – скласти необхідні акти і протоколи для розрахунку збитків від діяльності нечистоплотних підприємців. Імена більшості з них відомі.

Далі – справа міліції і прокуратори, бо в цьому випадку порушники не відбудуться простими адміністративними штрафами – за таку величезну заподіяну шкоду природі їм світять кримінальні справи!

Хорунжий Перуцький, прес-служба ЧГЗ.

Документ № 12. Про початок роздамбування річки Великий Куяльник. 14 квітня 2009 р.

ПАМ'ЯТАЄМО: ЗЛО БОЇТЬСЯ РОЗГОЛОСУ!

Чергову перемогу в боротьбі з ворожими до навколишнього середовища силами отримали Чорноморські гайдамаки. 10 квітня було розпочато роздамбування річки Великий Куяльник, русло якої в трьох місцях було пересипано завдяки роботі незаконного кар'єру в Іванівському районі, поблизу с. Северинівка.

Нажаль, сил місцевій владі вистачило лише на роздамбування одного каналу з існуючих трьох, але якщо вони не будуть розкопані до закінчення травневих свят, представники української громади Одещини на чолі з гайдамаками вже готові до самостійної розчистки пересип!

Чорноморські гайдамаки висловлюють подяку Одеським місцевим, регіональним та державним засобам масової інформації, які допомагали і продовжують допомагати козакам в боротьбі з винищувачами нашого природного середовища!

Пам'ятаємо: зло боїться розголосу!

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 13. Про відзнаку Громадською екологічною радою за рятування Куяльника. 29 квітня 2009 р.

ГРОМАДСЬКА ЕКОЛОГІЧНА РАДА ВІДЗНАЧИЛА ЧОРНОМОРСЬКИХ ГАЙДАМАКІВ І КОЗАКІВ МА “КОЗАЦТВО”, ЯКІ РЯТУВАЛИ КУЯЛЬНИК

Сьогодні, на черговій нараді Громадської Ради при обласному управлінні охорони навколишнього природного середовища в Одеській області, членом якої є і козацьке товариство „Чорноморське Гайдамацьке З'єднання”, відзначили козаків-екологів, які приймали активну участь у боротьбі з незаконними кар'єрами в верхів'ях Куяльницького лиману і завдяки яким була роздамбована річка Великий Куяльник.

Нагадаємо, що наприкінці грудня 2008 р. оперативний загін козаків по боротьбі з браконьєрством виявив декілька працюючих незаконних піщаних кар'єрів в Іванівському районі Одеської області. Щоб дістатися до одного з них, нечистоплотні підприємці пересипали річку великий Куяльник, яка впадає в однойменний лиман. Завдяки діяльності козаків, робота кар'єрів припинена, а річка роздамбована.

На нараді були присутні начальник Управління екобезпеки міста Ігор Дербоглав, заступник Держекоіспекції області Олег Вахрушев і секретар екологічної комісії Одеської обласної ради Микола Хоменко.

Грамоти козакам вручав голова Громадської Ради Юрій Геращенко.

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 14. Про несанкціоноване втручання у гідрогеологічну ситуацію на р. Великий Куяльник. 25 травня 2009 р.

**В ІВАНІВСЬКОМУ РАЙОНІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ
НЕЗАКОННА ЗДОБИЧ ПІСКУ!**

Між селами Адамівка та Северинівка Іванівського р-ну Одеської області у поймі річки Великий Куяльник невідомі підприємці, під виглядом створення водного об'єкту (ставка), встановили потужну установку - земснаряд, який цілодобово намиває пісок для подальшого продажу.

Фактично відбувається несанкціоноване втручання у гідрогеологічну ситуацію на однойменній річці, що може вилитись у не передбачувані наслідки як для мешканців Іванівського р-ну, так і для Куяльницького лиману, в якій впадає річка.

Кар'єр має площу біля 2 Га, створене штучно озерце, зі слів робочих має глибину до 4-5 метрів. Будь які дозволи на таку діяльність на 25 травня 2009 року відсутні.

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 15. Про нове несанкціоноване втручання у гідрогеологічну ситуацію на р. Великий Куяльник. 1 червня 2009 р.

ПРОДОВЖЕННЯ БИТВИ ЗА КУЯЛЬНИК

Козаки Чорноморського Гайдамацького З'єднання і Громадська Рада при обласному Управлінні охорони навколишнього природного середовища в Одеській області сьогодні офіційно звернулися до обласного керівництва Управлінь земельних ресурсів і Одесоблводгоспу з вимогою припинити незаконну діяльність чергового кар'єру у поймі річки В. Куяльник, який виявлено тиждень тому рейдовою групою загону по боротьбі з браконьєрством Чорноморського Гайдамацького З'єднання.

Нагадаємо, що підприємці під виглядом створення водного об'єкту (ставка), на який дозвільно-погоджувальні Документи також не оформлені, встановили потужну установку – земснаряд, якій цілодобово намиває пісок. Новоутворений кар'єр має площу близько 2 га і штучно створене озерце глибиною до 4-х метрів.

Фактично відбувається несанкціоноване втручання в гідрогеологічну ситуацію на річці, що може мати не передбачені наслідки і може зашкодити місцевим мешканцям і Куяльницькому лиману.

Судячи по номерних знаках транспортних засобів, господар кар'єру – та сама людина, як у минулому році перекрила дамбою річку Великий Куяльнику задля вивозу піску з іншого незаконного кар'єру, діяльність якого була зупинена за допомогою Чорноморських гайдамаків.

Якщо в тижневий термін не буде припинена робота вищезазначеного незаконного кар'єру, Чорноморські гайдамаки разом з іншими громадськими формуваннями і екологічними організаціями в рамках законодавства заблокують роботу піщаних браконьєрів.

Наразі козаками ЧГЗ влаштований цілодобовий пересувний пост спостереження, який підраховує кількість вивезеного піску і фіксує номерні знаки всіх транспортних засобів, які з'являються на цьому кар'єрі.

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 16. Про припинення незаконного видобутку піска на Куяльнику. 9 червня 2009 р.

ГАЙДАМАКИ ТИМЧАСОВО ЗУПИНИЛИ НЕЗАКОННУ РОБОТУ ЗЕМСНАРЯДУ В ВЕРХІВ'ЯХ КУЯЛЬНИЦЬКОГО ЛИМАНУ В ПОЙМІ РІЧКИ ВЕЛИКИЙ КУЯЛЬНИК

Сьогодні козацький загін по боротьбі з браконьєрством Чорноморського Гайдамацького З'єднання разом з козаками Чорноморського козацького з'єднання і представниками засобів масової інформації зупинили діяльність підприємців, які незаконно встановили земснаряд і здобували пісок на території села Адамівка (Северинівська сільрада, Іванівського району Одеської області).

В кінці травня, коли вперше було виявлено роботу земснаряду, козаки звернулися до низки контролюючих органів в Одеській області з вимогою зупинити незаконну діяльність з добучу піску, але владні органи проігнорували ці звернення – намівання піску і його реалізація продовжувалася останні два тижня до сьогоднішнього дня.

Півтора десятка козаків з представниками трьох українських телекомпаній сьогодні зранку зайняли територію кар'єру, зупинили вантажні роботи і викликали представників місцевого районного відділу внутрішніх справ, в яких "під самим носом" в ста метрах від дороги, більш ніж місяць, спокійнесенько працював цей кар'єр. Міліція складала протокол і взяла пояснення в учасників подій і порушників. Документ №и з боку порушників на проведення робіт надані не були.

За три години на місце підтягнулися і представники Держекоінспекції в Одеській області.

Після зняття ними технічних характеристик кар'єру виявилось, що рівень створеного штучного озера, на якому працював земснаряд на десять метрів нижче рівня річки Великий Куяльник, яка тече в двохстах метрах поблизу кар'єру. Несанкціоноване втручання в гідрогеологічну ситуацію в поймі річки призвело до того, що в поблизу стоячих сільських будинках пересохли криниці, а рівень води в річці В. Куяльник значно поменшився...

На сьогодні, це незаконне втручання вже зашкодило місцевим мешканцям і Куяльницькому лиману, якій не одержує звичайну підпитку з однойменної річки. І ще невідомо, які будуть далі наслідки цього!

Наразі, з метою не дозволити працювати кар'єру далі, Чорноморські Гайдамаки влаштовують постійне спостереження за кар'єром.

В акції по блокуванню роботи незаконного кар'єру прийняли також участь представники Української Народної Партії і Народного Руху України.

Довідка: На 9 червня 2009 року площа кар'єру – 6 Га, глибина штучного озера – до 5ти метрів, рівень води в штучному ставку, на якому працює земснаряд, на 13,2 метри нижче ніж рівень моря. Річка В.Куяльник, яка тече в двохстах метрах поблизу кар'єру, знаходиться на рівні 2,6 метри нижче рівня моря. Перепад в бік штучно створеного озера більш ніж 10 метрів.

Голова Северинівської сільради, з яким встигли сьогодні поспілкуватися гайдамаки, зазначив, що територія, на якій розташовано кар'єр – це землі запасу сільради, призначені для випасу худоби.

Хорунжий Перуцький, прес-служба ЧГЗ.

Документ № 17. Про нове несанкціоноване втручання у гідрогеологічну ситуація на р. Великий Куяльник. 10 червня 2009 р.

КЕРІВНИКИ НЕЗАКОННИХ ПІЩАНИХ КАР'ЄРІВ – ХТО ВОНИ?

З достовірних джерел стало відомо, що господарі земснаряду ті ж самі, діяльність яких декілька місяців тому було припинено гайдамаками в лютому цього

року ближче до верхів'я Куяльницького лиману. Тоді нам стали відомі деякі прізвища керівництва "піщаних кар'єрів" – Паносян С.В. и Петросян С.Р.

Людина, яка 9 червня представилася комендантом кар'єру, Арутюнян Ваге, взагалі виявився не громадянином України – Вірменії, давав вказівки працівникам кар'єру мовчати і не давати ніяких пояснень міліції, козакам і державним екологам.

Крім того на незаконному об'єкті засвітився ще один з керівників нелегальних кар'єрів, який назвався Вовою. Він приїхав трохи пізніше і вів себе в присутності міліції дуже нахабно, поки його не присмирили козаки. Прізвище його наразі з'ясовується.

Документ № 18. Звернення до міністра охорони навколишнього природного середовища Кабінету Міністрів України членів Громадської ради при Державному Управлінні з охорони навколишнього природного середовища в Одеській області. 24 червня 2009 р.

За принципову позицію по збереженню Куяльницького лиману Держінспекція, яка вже півроку бездіяльно споглядає за розвитком проблеми, вилучає в козаків посвідчення громадських інспекторів!

Міністру
охорони навколишнього
природного середовища України
Філіпчуку Г.Г.

ЗВЕРНЕННЯ

членів Громадської ради при Державному Управлінні

з охорони навколишнього природного середовища в Одеській області

З 2003 р. козаки Чорноморського Гайдамацького З'єднання сумлінно виконують обов'язки громадських інспекторів з охорони довкілля. Щорічно ними проводяться рейди, під час яких викриваються численні порушення природоохоронного законодавства: забруднення і засмічення земель, незаконне видобування загально розповсюджених корисних копалин, вирубка лісонасаджень тощо. В ЧГЗ створений загін, що спеціалізується по боротьбі із браконьєрством, в цій галузі досягнуто вагомих успіхів.

Природоохоронна діяльність ЧГЗ широко висвітлюється у ЗМІ, як місцевих, так і центральних, козаки неодноразово отримували грамоти, подяки, у тому числі від органів Мінприроди України.

Останнім часом увагу спеціалістів та громадськості привертає діяльність ЧГЗ щодо спасіння Куяльницького лиману, на якому розташовані всесвітньо відомі грязьові здравниці. Небезпеку створюють незаконні кар'єри здобування піску у верхів'ях лиману, перекриття дамбами малих річок, що впадають у лиман, внаслідок чого порушується гідрологічний режим.

Про ефективність цієї роботи ЧГЗ свідчить те, що на сайті Мінприроди України з'явилася інформація про створення міжвідомчої оперативної робочої групи з метою припинення незаконних дій порушників природоохоронного законодавства на території Одеської області в районі русла річки Великий Куяльник.

На жаль, судячи за усе, активна діяльність ЧГЗ з невідомих причин викликає неприйняття з боку Держекоінспекції в Одеській області. Так, наказом Головного інспектора з охорони навколишнього природного середовища в Одеській області Третяка Ю.І., у отамана ЧГЗ Сергія Гуцулюка і керівника козацького оперативного загону по боротьбі з браконьєрством Олексія Токмакова вилучені посвідчення громадських інспекторів.

Причина вилучення суто формальна і така, що легко може бути усунена: а саме: своєчасне не надання звіту за другий квартал. І це на тлі того, що ЧГЗ, на відміну від інших угруповань громадських інспекторів, є чим звітувати!

Такі дії керівництва Держекоінспекції в Одеській області, з усією очевидністю, завдають шкоду справі охорони природи.

Просимо Вас прийняти заходи щодо встановлення справедливості і скасування зазначеного наказу Третяка Ю.І.

Прийнято на засіданні Громадської ради 24 червня 2009р.

(Підписи членів ради).

**Документ № 19. Про бездіяність влади щодо несанкціоноване втручання у гідрогеологічну ситуацію на р. Великий Куяльник.
3 липня 2009 р.**

ОДЕСЬКІ КОЗАКИ ЗВИНУВАЧУЮТЬ МІСЦЕВУ ВЛАДУ В ПОТУРАННІ НЕЗАКОННІЙ РОЗРОБЦІ КАР'ЄРІВ У РУСЛІ ВЕЛИКОГО КУЯЛЬНИКУ

Замість припинення злочинної діяльності групи підприємців, які самовільно створюють в руслі річки Великий Куяльник греблі й піщані кар'єри, органи влади Одеської області "практично потурають їм своєю бездіяльністю".

Таку заяву оприлюднив сьогодні на прес-конференції керівник підрозділу по боротьбі з браконьєрством "Чорноморського гайдамацького об'єднання" Олексій ТОКМАКОВ, підкресливши, що дійшло до того, що покриваючи тих осіб, які доводять до межі зникнення річку й знамениту природну оздоровницю "Куяльник", головний інспектор із охорони довкілля в Одеській області Юрій ТРЕТЬЯК "наказує вилучити посвідчення у громадських інспекторів" - членів Українського козацтва.

"Потурає незаконним посяганням місцевих підприємців на природні багатства й керівництво Івановської райдержадміністрації, - уточнив заступник голови громадської ради при Управлінні охорони навколишнього природного середовища в Одеській області Сергій ГУЦАЛЮК, - внаслідок чого порушується гідрологічний баланс, навколишні села позбавляються питної води, спотворюється й руйнується унікальний ландшафт степів і лиману. Причому правоохоронні органи закривають очі на те, що техніка, використовувана на кар'єрах, ніде не зареєстрована".

За його словами, "небезпека цих розробок полягає в тому, що самовільне влаштування кар'єрів у посушливому степу призводить до обміління знаменитого Куяльницького лиману", який живлять річкові води.

"Якщо самовільний видобуток і вивіз піску не буде припинено до 17 липня, козацьке об'єднання перейде до інших форм висловлення свого протесту", - підсумував С.ГУЦАЛЮК. Але перед цим, а саме наступного тижня, козаки зустрічатимуться з керівництвом Міністерства охорони навколишнього середовища України для вирішення проблеми незаконної розробки піщаних кар'єрів на Великому Куяльнику.

Джерело: <http://www.unian.net/ukr/news/news-324198.html>

Документ № 20. Про відкриття виставки природи Куяльницького лиману. 27 липня 2009 р.

ЗАПРОШУЄМО НА ФОТОВИСТАВКУ!

Данная фотовыставка – это попытка прикоснуться к красотам природы Куяльницького лимана, за сохранение которого уже более чем полгода ведет

борьбу общественность во главе с казацкой организацией Черноморское Гайдамацкое Соединение. К сожалению, государственные органы полностью игнорируют данную проблему – уничтожение уникальных степных ландшафтов, флоры и фауны лимана продолжаются и сегодня.

Сейчас только громада города Одессы в состоянии предотвратить уничтожение жемчужины Юга Украины.

Организаторы фотовыставки: фотохудожник, орнитолог – Игорь Гержик, Черноморское Гайдамацкое Соединение, Одесский областной Центр Украинской культуры.

Открытие выставки: в 16.00, 30 июля 2007 года.

Адрес фотовыставки: ул. Польская, 20, Одесский областной Центр Украинской культуры (3-й этаж).

Справка: Куяльницкий лиман, единственный водоём на юге Украины, который не имеет населённых пунктов и дачных участков на склонах. Именно поэтому лиман является естественным резерватом дикой природы. Среди животных здесь обитают: крачки, чайки, кулики, утки, лисы, зайцы, кабаны, ласки. Среди растений произрастают: тюльпан Шренка, безвременник анкарский, леонтьица Одесская, гиацинт. На склонах есть ковыль – символ украинской степи. На солончаках растёт солерос и астра солончаковая.

Лиман имеет очень высокую солёность, достигающую до 300 промилей (для сравнения солёность Чёрного моря в районе Одессы равна 14 промилей). Поэтому даже в самые суровые зимы лиман не замерзает. Это способствует тому, что зимой на акватории лимана концентрируется большое количество водоплавающих птиц.

Лиман имеет красивые и разнообразные ландшафты. Наличие глубоких оврагов и балок, солончаков, луговин, небольших лесных урочищ, крутых склонов, скальных выходов известняка и самой акватории лимана делает этот уникальный водоём привлекательным местом для создания природоохранной территории, на которой можно будет проводить экотуры для любителей природы.

Лечебные грязи лимана и рапа по своему составу не уступают грязям знаменитого Мёртвого моря в Израиле.

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 21. Меморандум молодіжних організацій за врятування Куяльницького лиману. 10 серпня 2009 р.

МОЛОДЬ – ЗА КУЯЛЬНИК!

Сьогодні в Одесі більш ніж півтора десятки молодіжних і громадських організацій провели прес-конференцію і підписали Меморандум, мета якого – спасіння Куяльницького лиману.

Одеська молодь звернулася до Президента, Уряду України та Генеральної Прокуратури, з вимогою врятувати Куяльницький лиман і покарати місцевих чиновників, які не виконують своїх обов'язків. В першу чергу – це керівництво Державної екологічної інспекції в Одеській області, а також співробітники правоохоронних органів.

Під час прес-конференції Сергій Гуцалюк, отаман Чорноморських Гайдамаків, зазначив, що це об'єднання – лише перший крок до вирішення соціально важливих проблем, зроблений Одеською молоддю за особистою ініціативою.

Підписалися під Меморандумом і Зверненням наступні організації: ГО "Тельміра", "Сам себе ART", "Молода Просвіта", "Молодий Рух", Молодіжна організація УНП, "Мама-86", Молодіжна організація "Юність", Молодіжна організація Всеукраїнської партії народної довіри, Одеське обласне відділення Національної спілки письменників

України, Одеська обласна організація Національної спілки художників України, Чорноморське Гайдамацьке З'єднання, Молодіжна організація "Колокол", молодіжний мер Одеси В. Друмов, Благодійний фонд "Співвітчизник", Благодійний фонд А. Азарова, Благодійний фонд Місцевої ініціативи.

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 22. Про продовження несанкціонованого втручання у гідрогеологічну ситуацію на р. Великий Куяльник. 14 серпня 2009 р.

ЗЕМСНАРЯД ПРОДОВЖУЄ РОБОТУ!

Одеська Влада продовжує закривати очі на пограбування рідної землі і знищення Куяльнику і Куяльницького степу. В Куяльницький лиман вода з річки Великий Куяльник не поступає – русло зневоднене завдяки створенню штучного ставка, на якому працює земснаряд.

Документ № 23. Про організацію першого екологічного фестивалю "Сіль землі" на захист екологічної ситуації навколо Куяльницького лиману. 17 серпня 2009 р.

ПЕРШИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ "СІЛЬ ЗЕМЛІ"

20 августа 2009 г. В 12.00 в районе Куяльницкого лимана, с. Адамовка, стартует Первый экологический Фестиваль "Соль Земли". Цель – привлечь внимание общественности и решить проблемы незаконной добычи песка карьерным способом, работы мощного земснаряда, исчезновения воды в колодцах жителей с. Адамовка, и нарушения экологии лимана.

"Соль Земли" - первый в Украине экологический фестиваль, организованный специально для молодежи и самой молодежью. В программе фестиваля — выступления известных одесских групп: "Дикси Флеш", "Солнечное сплетение", бандуриста Богдана Ровенко и др., 2 флешмоба, фото- и видео- съемка, создание картин с ландшафтами лимана, стрельба из луков, вручение журналистам памятных подарков, массовые игры и т.п. Мы предлагаем Вам провести время с пользой и ВМЕСТЕ выступить на защиту Куяльницкого лимана. Официальная часть Фестиваля продлится с 20 по 23 августа.

23 августа на Куяльницкий лиман приглашены: председатель Одесского областного совета М.А. Скорик, начальник ГУ МВС Украины в Одесской области Керницький Б.А., председатель Одесской областной государственной администрации Сердюк М.Д., прокурор Одесской области Присяжнюк В.С., и др.

Уважаемые журналисты и телеоператоры! Мы предлагаем Вам отправиться с нами на комфортабельном автобусе. В 10.00 он отправляется от Пересыпского моста, памятник Маринеску. В 20.00 — возвращение в Одессу.

Организаторы: "Молодежное объединение Юность", Черноморское Гайдамацкое Соединение, МА "Козацтво", Молодёжная организация "Українська народна молодь", Молодежная общественная организация "Колокол", Общественная организация "Тэльмира", Общественная организация "Молодой народный РУХ", Молодежная общественная организация "СамСебеАрт", Молодежное объединение Одесского порта, Студенческий мер г. Одессы.

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 24. Про проведення першого екологічного фестивалю “Сіль землі”. 22 серпня 2009 р.

ПЕРШИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ “СІЛЬ ЗЕМЛІ” ПРОЙШОВ НА КУЯЛЬНИКУ

Основна мета: Блокування роботи незаконного кар'єру по видобутку піску поблизу с. Адамівка в руслі річки В. Куяльник.

На кар'єрі брудними підприємцями створено штучний ставок, на якому встановлений земснаряд. Внаслідок його роботи пересохло русло річки, яка підпитує Куяльницький лиман, зникла вода у сільських криницях...

Влада, як місцева, так і обласна державна не реагує на багато чисельні звернення громадських і козацьких організацій. Іванівська міліція не втручається в роботу кар'єру – навпаки охороняє їхню діяльність!

Фотозвіт з перших днів таборування: <http://gaidamaky.pp.net.ua/photo/48>

Прес-служба ЧГЗ.

Документ № 25. Про проведення першого екологічного фестивалю “Сіль землі”. 23 серпня 2009 р.

З ФРОНТІВ НЕВИДИМОЇ ВІЙНИ

*«Ніколи не пускай на поріг варвара, сину, -
Чи ітиме війною, чи з міхом облесливих клятв...»
Василь Сагайдак, “Заповіт сотника УПА”*

Наприкінці літа хтось відпочиває, хтось нещадно б'ється потоками красивих фраз та епітетів з гіпотетичними супротивниками десь у нетрях Інтернету, а хтось діє на благо свого народу всіма засобами, що дозволені правовими нормами.

В останні роки у Одеській області загострилася проблема браконьєрства, незаконного видобутку піску та інших корисних речовин. Ні для кого не секрет, що влада та контролюючі органи, в тому числі і міліція зазвичай чомусь закриває очі на такі нахабні порушення законодавства, тож боротьба цілком лягає на плечі громадських організацій та козаків. Так сталося й з нелегальною копальнею на північ від Куяльницького лиману, котрий сам вже майже зневоднений внаслідок руйнівної сили цивілізації.

Вже більш ніж півроку громадськість на чолі з козаками Чорноморського Гайдамацького З'єднання ведуть боротьбу з незаконними кар'єрами, які знаходяться в руслі річки Великий Куяльник. Шкода від них – це не тільки знищені ландшафти Куяльницького степу. Наприкінці грудня 2008 р. було виявлено незаконний кар'єр, господарі якого пересипали дамбою річку Великий Куяльник для того щоб було зручно транспортувати крадений пісок. Вода з річки не поступала в лиман більш, ніж три місяці. Весь цей час влада і контролюючі органи не реагували на звернення козаків та інших громадських організацій. Тільки завдяки постійній співпраці громадськості зі ЗМІ річку вдалося роздамбувати, а роботу кар'єру – зупинити. Але вже через місяць, ці ж самі варвари (бо інакше їх не назвеш) були виявлені в степу неподалік села Адамівка. Але в цьому випадку злочинці діяли інакше – вони, завдяки тому, що в двохстах метрах від їхнього нового кар'єру тече знов таки багатостраждальна річка Великий Куяльник, зробили штучний ставок і встановили на ньому земснаряд, який почав намивати гори піску. Внаслідок цього у багатьох селян в криницях зникла вода, а русло річки, без того зневоднене спекотним літом, втратило останню воду і майже пересохло...

І знову громадськість та засоби масової інформації починають з ними боротьбу, знову державні органи не діють, більше того – державна екологічна інспекція в Одеській області вилучає у керівників Чорноморських Гайдамаків посвідчення громадських інспекторів з охорони навколишнього природного середовища за їхню принципову позицію стосовно кар'єру і консультують браконьєрів щодо їхньої поведінки під час приїзду козаків...

Після широкого розголосу проблеми, у середині серпня одеською молоддю була створена ініціативна група по рятуванню Куяльницького лиману та степу. Вирішено було провести перший екологічний фестиваль “Сіль Землі”, організаторами якого стали громадські організації “Тельміра”, “СамСобіАрт”, “Молодий народний РУХ”, Чорноморське Гайдамацьке З'єднання, МА “Козацтво”, молодіжні організації “Колокол”, “Українська народна молодь”, молодіжне об'єднання “Юність”.

Програма фестивалю передбачає проведення концерту етномузики, різноманітних флеш-мобів, тренінги по йозі та деяким іншим езотеричним практикам (ребьофінг, аромалогія), а також походи та лекції. Але головна мета заходу – заблокувати як можна найдовше роботу незаконного кар'єру. Офіційна частина фестивалю буде тривати з 20 по 23 серпня, далі – буде вирішено під час проведення заходу...

Вранці 20 серпня спеціально замовленими автобусами до села Адамівка прибули журналісти, гості та частина учасників фестивалю. Частина активістів вже майже добу знаходилася у районі кар'єру, причому одразу виявилось, що минулого дня з боку охоронців та організаторів видобутку робилися спроби спровокувати їх на бійку і не дати можливості встановити сцену і намети: останні навіть намагалися завадити встановленню табору за допомогою трактору. Через це поблизу табору постійно чергував наряд міліції.

Вже через 15 хвилин після приїзду, представники ЗМІ разом з козаками Чорноморського Гайдамацького З'єднання та Південного округу Міжнародної Асоціації “Козацтво” брали інтерв'ю у одного з працівників кар'єру. “Головний провокатор”, як його назвали козаки, у той час спішно сховався у машині найнятого місцевого мешканця, звідки не вилазив до обіду.

Після цього розпочалася підготовка до музичної частини фестивалю. Журналістів тим часом розважила ще одна подія: до кар'єру під'їхав “КамАЗ”, у водія якого теж одразу взяли інтерв'ю. Але не судилося в цей раз вивезти йому пісок...

О 13 годині на побудованій власними силами активістів сцені, котра була обвішана плакатами з лозунгами “З нами сила Землі”, “Міліція з народом”, “Куяльницькому заповіднику – бути” тощо, урочисто відкрив фестиваль відомий одеський художник Алік Мірзоєв.

Після його промови почався виступ гуртів.

На фестиваль приїхало багато одеських гуртів та виконавців, серед яких “Діксі Флеш”, “ВиШИВАНка”, “РАЖ” (Олександр Костюченко і Віталій Фесенко), Сергій Головін – проект “Солнечное сплетение”, “НИИТИ” (Влад Чубарьов, Анастасія Кузьміна, Інді), Іванна Нечай, гітаристи Олексій Майоров та Євген Сметанін разом з чарівною співачкою з Еквадору – Каролою Семен та інші.

Особливо здивував усіх гурт “РАЖ”, що грає у стилі експериментальна етно-музика, - склалося враження, ніби вони за допомогою дивних народних інструментів пробуджують найархаїчніші пласти людської свідомості. Також варто відзначити виступ бандуриста Павла Ровенка, який своїм виступом переніс учасників на сотні років в минуле.

Мала місце промова отамана ЧГЗ Сергія Гуцалюка, котрий зробив короткий екскурс в історію краю.

Під час виступу одного з гуртів стався цікавий випадок. Група місцевих літніх жінок, що прийшли подивитися на фестиваль, підняла галас з приводу “бездіяльності” всіх активістів, звинувачуючи останніх в тому, що вони є найманцями якогось “депутата, котрий бажає таким чином розкрутитися”. Попри всі офіційні та неофіційні відповіді, жінки залишилися при своїй думці, що будівництво кар`єру не припиниться ніяким чином.

Як і планувалося, було проведено декілька флеш-мобів: представники молодіжних організацій оточили один з тракторів та зробили вигляд, ніби зіштовхують його у ставок; на стіні кар`єру був виліплений надпис “Куяльник” завдовжки 15-20 метрів.

Концертна програма першого дня фестивалю закінчилася імпровізованим виступом музикантів різних гуртів, самих організаторів та учасників табору.

Після від`їзду преси, та більшості музикантів розпочалося найцікавіше. До кар`єру приїхали його власники, люди вірменської національності, та робітники-найманці. Доки перші розбиралися з керівниками організації, другі, не зважаючи на таборовиків, почали грузити пісок у вантажівку: виникло декілька сутичок, але під час класичного “базару” власник кар`єру дав слово розібратися за самоуправство водія та призупинити видобуток піску.

Ввечері все затихло. Таборовики відпочивали, сидячи навколо багаття, насолоджуючись красою українського степу. Так минув перший день етнофестивалю ...

Звісно, боротьба на цьому не закінчилася. У нашій країні йде справжня війна, яка, через хитрість супротивників та, мабуть, підкупність деяких можновладців, залишається невидимою. Як і колись, чужоземні зайди, не вмюючи культурним образом взаємодіяти з людьми та порушуючи правила гостинності, нищать багатства нашої землі та Батьківщини. Як видно зі слів селян, страждають від цього не тільки природа, але й самі люди. Закликаємо усіх українців не бути байдужими до долі свого народу та рідної країни! Адже якщо сьогодні лихо “десь там”, то завтра воно може постукатися і до вашої оселі...

Валентин Кузнецов

Документ № 26. Про проведення першого екологічного фестивалю “Сіль землі”. 27 серпня 2009 р.

ПЕРШИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ “СІЛЬ ЗЕМЛІ” ПРОДОВЖУЄТЬСЯ (ПРЕС-РЕЛІЗ)

Уважаемые работники СМИ, господа депутаты, общественные деятели и просто одесситы. С радостью сообщаем Вам, что первый в Украине экологический фестиваль “Соль Земли”, призванный защитить и сохранить Куяльницкий лиман, - продолжается!

Приглашаем СМИ в субботу, 29 августа, в 13.30, во Дворце Культуры санатория “Куяльник”, где состоится пресс конференция лидеров общественных организаций, продолжающих бороться за сохранение Куяльницкого лимана и уникальных степей, прилегающих к “соленой жемчужине” Юга Украины.

Подробнее: 23 августа завершился первый этап фестиваля, который проходил возле села Адамовка, непосредственно рядом с незаконным карьером, где мы имели удовольствие видеть съемочные группы одесских телеканалов, что позволяет нам высказать искреннюю благодарность за проявленный интерес к экологической проблематике нашего региона и, в частности, к культурно-

музыкальному ее сопровождению. К сожалению, за исключением помощника одного из депутатов одесского городского совета, другие представители власти, которая, с Вашего позволения, делегирована избирателями, или попросту – народом (как принято выражаться в верхних слоях политической атмосферы, особенно в периоды предвыборной конъюнктуры), никак себя не обозначили и не проявили.

Но, несмотря на это, наша акция получила поддержку, причем не только от нашего города. На открытии фестиваля присутствовала Валентина Андреевна Блажчук, председатель украинского культурного общества в Санкт-Петербурге. К нашему лагерю присоединились казаки из города Котовска, а также ребята из Крыма и Киева. Более того, помимо представителей городов Украины и России, перед весьма смелой (преодолевшей расстояния и щербатые дороги) публикой, с нами был Эквадор - с горящим взором и полной самоотдачей - в лице Короллы, солистки группы “Baila Marena”. И вы бы видели, как победоносно развевался флаг Украины под песню “Commandante Che Guevara” !... (в эти моменты с радостным удивлением замечаешь пробуждение здорового патриотического подъема и прочего бурления крови предков). Таким образом, правильная цель, наполненная здоровым духом, преодолела континенты!!!

Напомним о Цели: эко-фестиваль “Соль Земли” проводится в поддержку проекта создания ландшафтного парка «Куяльницкий», чтобы неповторимый лиман и его целебная грязь, прилегающие целинные степи – ареал обитания уникальных видов флоры и фауны, дарил свое природное изобилие в полной мере, и не только нашему поколению.

И, на данный момент, инициатива группы энтузиастов дает определенные позитивные результаты. Одобрение и поддержку акции высказал Николай Скорик, председатель Одесского областного совета. Начальник управления охраны окружающей природной среды в Одесской области Евгений Любарский заявил, что вопрос о создании ландшафтного парка “Куяльницкий” будет вынесен на сессию областного совета до конца этого года. Даже представитель сил по ту сторону “песчаных баррикад” публично заявил телеканалу “Град” (сюжет от 20 августа) о сворачивании разработки карьера в течении 10 дней. (Можно было бы, конечно, и умолчать о том, что судя по ответу прокуратуры на заявление Черноморского Гайдамацкого Соединения от 03.08.2009, благодаря усилиям прокуратуры, карьер закрыт, техника опечатана и работы там не ведутся).

А, пока проекту создания ландшафтного парка “Куяльницкий” предстоит преодолеть законодательные “баррикады”, эта идея вызвала к жизни новую форму сотрудничества, от тех, кто не понаслышке знает о бедственном экологическом состоянии лимана. Николай Тыщук, главный врач санатория “Куяльник”, сам вышел на организаторов и предложил продолжить акцию.

В субботу, 29 августа, в 13.30, во Дворце Культуры санатория “Куяльник” состоится брифинг (пресс конференция), который затем плавно и красиво перетечет к сцене, расположенной непосредственно на берегу лимана.

Начало музыкальной программы – в 14.30. С вами будут делиться творчеством: Иван Башук, Группа “РАЖ”, Ольга Сидоренко, бандурист Павел Ровенко, дуэт “Подружки”, Игорь Голиков, “Солнечное сплетение”. Программа на воскресенье: ВИА “Друже Музыка”, Группа “Казино”, Сергей Онищенко (авторские песни), ВИА “выШИВАНка”, Группа “Байла Марена”.

Желающие встретить воскресенье на Куяльнике, смогут присоединиться к палаточному лагерю на берегу лимана (не забудьте спальники-палатки-кружки-ложки).

Давайте попробуем направить свои помыслы и содрогания не только на “холодильник”, персональные активы и политическую риторику,

перенасищену міфологемами. І тоді, прогулюючись з любимими, дітьми і внуками біля Куяльницького лимана, Ви зможете поведати о том, як особисто захистили цю Землю від неразборливої алчності "цивілізації".

Організатори: Чорноморське Гайдамацьке С'єднання, Общественна організація "Тєльмира", Молодежна общественна організація "СамСєбеАрт", Общественна організація ВМОО "Українська народна молодь", Южний оперативний округ міжнародної асоціації "Козацтво", Молодой РУХ.

Документ № 27. Про організацію та проведення нового міжнародного фестивалю "АртПоле-2010" на захист екологічної ситуації навколо Куяльницького лиману. 22 червня 2010 р.

АРТПОЛЕ - 2010 НА КУЯЛЬНИКУ!

Третій рік товариство "Чорноморське Гайдамацьке З'єднання" веде боротьбу з нечистоплотними чиновниками і підприємцями, які намагаються знищити безцінну екосистему Куяльницького лиману та прибережних схилів. Мабуть всі уже чули за цю боротьбу: незаконними піщаними та кам'яними кар'єрами знищуються природні ландшафти, майже знищена долина річки Великий Куяльник штучними дамбами та працюючим там земснарядом. В минулому році молодіжні організації Одещини разом з чорноморськими козаками своїми силами організували і провели перший екологічний музикальний фестиваль "Сіль Землі", метою якого було блокування роботи земснаряду в верхів'ях Куяльнику і привернення уваги громадськості до проблеми знищення унікальної екосистеми лиману. І ось в цьому році на Куяльнику з 12 по 18 липня заплановано проведення міжнародного фестивалю "АртПоле-2010", який буде відбуватися просто неба поруч з санаторієм "Куяльник".

Від організаторів Фестивалю:

"По-справжньому постійні в нашому житті лише зміни — ніщо не закінчується, а просто тече і набуває нових форм. Цього року зміни будуть досить радикальними — ми відмовилися від фольклору в чистому вигляді, натомість буде багато експериментальної музики. Відповідно до цього ми знайшли досить несподіване місце проведення фестивалю — Куяльницький лиман на околиці Одеси. Ми не намагаємося вводити будь-які стилістичні обмеження (хоча на фестивалі не передбачається автентичного фольклору, джазу, року та класичної музики:). Мистецтво відкритого простору передбачає розуміння, взаємодію і спільну з навколишнім середовищем гру. У візуальному мистецтві це лендарт, інсталяції в довкіллі й кінетик-арт. Ми спробуємо створити і свій звуковий простір, в якому відбудеться злиття прадавнього й актуального. Від музики до слухання фестиваль поступово буде рухатися в напрямку музики до танцю. Від атмосферного ембієнту Port Mone — крізь етно-електронні експерименти, крізь стародавні наспіви сплавлені з дабом, трип-хопом, хаусом, idm як це роблять Village kollektiv, Volga, Piss&Laugh — до простої та щирої музики портових містечок Португалії — OqueStrada, Італії — Gattamolesta i, звичайно, України — Перкалаба (Порт Франківськ). Слухати доведеться не тільки вухом, а і серцем, і дивитися не тільки двома, але й третім оком. Головне, що це наша територія, на якій можна жити за своїми правилами або взагалі без них, коли так вмієш відчувати. Формат цьогорічного АртПоля передбачає експеримент і вдалий синтез — нетрадиційне поєднання традиційних інструментів, ідей, способів виконання, фактур, матеріалів — живих інструментів і автентичного вокалу з електронікою, або живих інструментів і індивідуального ставлення до видобування з них звуків, або створення гігантських місць відпочинку з різнокольорових парасоль, або плетіння з льняних мотузок і магнітофонних плівок,

або прогулянка соляним берегом і творіння миттєвого об'єкту зі слідів і тіней... Важливим є не анонсований, а справжній відхід від кліше, нав'язаних музичними та художніми середніми та вищими навчальними закладами. Якщо тобі є, що сказати світові і людям навколо, воно обов'язково буде індивідуальним і неповторним..." (Сайт фестивалю: <http://www.artpolefest.org/>)

Як додали організатори фестивалю в розмові з отаманом Чорноморських гайдамаків Сергієм Гуцалюком фестиваль носить не тільки культурологічний але і екологічний характер і під час його проведення обов'язково буде піднято питання щодо необхідності збереження унікального ландшафту Куяльницького лиману та степу.

Прес-служба ЧГЗ

Документ № 28. Про організацію Басейнової ради для ліквідації загрози екологічної катастрофи навколо Куяльницького лиману. 1 жовтня 2010 р.

ГАЙДАМАКИ ПРИВЕРНУЛИ УВАГУ ВЛАДИ ДО ПРОБЛЕМ КУЯЛЬНИКУ

Куяльник в небезпеці – всесвітньовідомий лиман знаходиться в стані екологічної катастрофи. Понад два роки Чорноморське гайдамацьке з'єднання майже самотужки вело боротьбу за збереження водного об'єкту, минулого року було проведено акцію під назвою "Сіль землі", яка об'єднала більше десяти громадських організацій навколо ідеї порятунку Куяльника. І ось 30 вересня 2010 р. Міністерство охорони навколишнього природного середовища прийняло рішення створити Басейнову раду річки Великий Куяльник та Куяльницького лиману.

Показово, що в цій раді представлені керівники обласного рівня – Міністерство визнало загрози екологічній ситуації в регіоні.

Очолив раду Анатолій Новаковський (віце-губернатор Одеської області), який заявив, що "у зв'язку з виникненням загрози екологічній безпеці та можливого знищення Куяльницького лиману та річки Великий Куяльник було вирішено створити таку Раду".

Серед членів ради – Микола Тиндюк (заступник голови Одеської облради), Сергій Степаненко (ректор Одеського державного екологічного університету), Анатолій Яцков (керівник облуправління охорони навколишнього природного середовища), Ігор Дербоглав (начальник управління екологічної безпеки Одеської міськради) та інші.

На жаль, владні структури не залучили до процесу порятунку Куяльника громадські організації, які йшли в авангарді цього процесу. Нехтування громадськістю – негативна тенденція. Щоправда вже сама пильна увага з боку державних інституцій до проблеми – це великий прогрес.

Документ № 29. Про ліквідацію незаконних піщаних кар'єрів. 4 травня 2011 р.

ГАЙДАМАКИ ЗАДОВОЛЕНІ РОБОТОЮ ПРОКУРАТУРОЮ

ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ З ЛІКВІДАЦІЇ НЕЗАКОННИХ ПІЩАНИХ КАР'ЄРІВ

Козаки та старшини Чорноморського Гайдамацького З'єднання задоволені проведеною Прокуратурою Одеської області операцією по ліквідації незаконних піщаних кар'єрів на території Іванівського району Одеської області, яка тривала протягом квітня 2011 р.

Нагадаємо, що кар'єри тривалий час розроблялись під прикриттям

корумпованих чиновників різних рівнів та перевертнями в погонах з правоохоронних структур. Ці злочинці протягом останніх років нанесли величезні збитки Державі та Природі нашого краю, ставлячи під загрозу існування Степової Української Перлини - Куяльницького Лиману.

Хочемо висловити подяку від імені товариства та інших громадських організацій Одеси та Одещини, які три роки ведуть нерівну боротьбу за збереження Куяльницького лиману та річки Великий Куяльник, особисто Прокурору Одеської області Проценко І.О та міжрайонному природоохоронному прокурору Завадському Володимирі Андрійовичу.

Окрім того, як стало відомо керівництву ЧГЗ, заходи по створенню НАЦІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ "КУЯЛЬНИЦЬКИЙ" тривають (їх виконують фахівці Державного управління з охорони навколишнього природного середовища в Одеській області та одеські вчені), що дає надію та впевненість в збереженні для нащадків унікального природного об'єкту - Куяльницького лиману.

Документ № 30. Про створення національного природного парку "Куяльницький". 21 вересня 2011 р.

ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ ЩОДО СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "КУЯЛЬНИЦЬКИЙ".

20 вересня 2011 р. в с. Стара Еметівка Біляївського р-ну Одеської області відбулися Громадські слухання щодо погодження створення Національного Природного Парку (НПП) "КУЯЛЬНИЦЬКИЙ". На слуханнях були присутні вчені, державні чиновники, які відповідальні за створення НПП "КУЯЛЬНИЦЬКИЙ", місцеві мешканці, депутати різних рівнів та представники громадських організацій природоохоронного напрямку. Місцевим жителям було роз'яснено про цілі та завдання НПП, та актуальність збереження Перлини Українського степу, унікального природного комплексу Куяльницького Лиману.

Отаман Чорноморського Гайдамацького З'єднання Сергій Гуцалюк в своєму виступі розповів про тривалу та виснажливу боротьбу козаків Чорноморського Гайдамацького З'єднання і громадських організацій за збереження лиману, яка триває вже 4-й рік.

"Спільними зусиллями громадськості та сумлінних державних службовців від екології досягнуто прийняття рішення на рівні міністерства Охорони Довкілля України щодо створення НПП "КУЯЛЬНИЦЬКИЙ", тепер справа полягає в переконанні місцевих громад, які мешкають по берегах лиману в необхідності та корисності для них та Держави створення природоохоронної території, що в майбутньому унеможливить різні загрози існуванню Перлини Українського степу, унікального природного комплексу - Куяльницького Лиману" - зазначив в своєму виступі перед присутніми Сергій Гуцалюк.

Збори одноголосно вирішили підтримати ідею створення НПП "КУЯЛЬНИЦЬКИЙ".

Прес-служба ЧГЗ.

Документ №31. Про регіональну програму створення заповідника у басейні Куяльницького лиману. 5 жовтня 2011 р.

КУЯЛЬНИК СТАНЕ ЗАПОВІДНИКОМ

Як розповів отаман "Чорноморського гайдамацького об'єднання" Сергій Гуцалюк, зараз у селах навколо лиману проходять громадські слухання.

“Незважаючи на те, що противники створення заповідника поширюють по селах інформацію про те, що селяни нічого не зможуть робити і будувати, тому що це заповідна зона, люди все одно дають добро на створення заповідника”, - зазначив отаман.

Він додав, що вже розроблено проект регіональної програми “Про заходи щодо збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману”. У програмі буде передбачено створення національного природного парку “Куяльницький”, розробка науково-обґрунтованих заходів з регулювання стоку річки Великий Куяльник, розчищення її русла і так далі.

Відзначимо, що рішення про створення заповідника було прийнято рік тому, але чиновники не поспішають закінчувати підготовчі роботи зі створення заповідника.

За матеріалами одеських новин “048”.

Матеріали до друку підготував Володимир Полторац

«The Battle for Kuyalnik»: the chronicle of five-years fight for saving of the Kuyalnik estuary (2007 - 2011)

In article for an attention of readers there are presented the documents illustrating the fight for saving of the ecological system of the Kuyalnik estuary. An estuary is not only sight of Steppe nature of Southern Ukraine but also it is an historic and cultural place, because of many antiquities in its area including those of history of Ukrainian Cossacks of the XVIII c.

Keywords: *Kuyalnik estuary, Black sea Gaydamaks division, ecological situation, Cossacks.*

«Битва за Куяльник»: хроника пятилетней борьбы за сохранение Куяльницкого лимана (2007 – 2011 гг.)

Вниманию читателей представлены документы, которые иллюстрируют борьбу за сохранение экологической системы Куяльницкого лимана. Лиман является не только образцом Степной природы Южной Украины, но и историко-культурным местом, вблизи которого сохранилось немало достопримечательностей, связанных с разными историческим событиями, в том числе с историей украинского казачества XVIII ст.

Ключевые слова: *Куяльницкий лиман, Черноморское Гайдамацкое соединение, экологическая ситуация, казачество.*